

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Problems of Foreign Students with Non-Native Turkish Language in School Environment

Anadili Türkçe Olmayan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Okul Ortamında Yaşadıkları Problemler

Simen Egeli¹, Yaşar Barut²

Abstract:

The aim of this study is to reveal the problems experienced by foreign students, whose mother tongue is not Turkish and who continue their education at the official public school in the Turkish Republic of Northern Cyprus, from the perspective of the class teachers and develop solution suggestions. The working group consists of 13 classroom teachers working in an official public primary school in TRNC in the 2019-2020 academic year. The study is designed as a case study from qualitative research methods. The data in the study were collected through a semi-structured interview form consisting of open-ended questions developed by the researchers. Content analysis was used to perform data analysis. As a result of the study, it was found that the students mostly experienced problems about academic failure, communication problems and cultural differences. The most emphasized suggestions by the class teachers are to open the literacy courses and support Turkish good friends for to resolve those problems. In schools where foreign students are concentrated, additional language hours can be taught in the native language of that country, and the native language of that country can be educated, and then the student can continue at the grade level. Considering that the students spend most of their time in school, great responsibilities fall to the Ministry of National Education and the schools.

Key Words: Turkish Republic of Northern Cyprus, Foreign Student Whose Mother Tongue Is Not Turkish, Class Teacher

¹ Karaoğlanoğlu Primary School, Girne-Cyprus, Headmaster Assistant, Orcid İd: <https://orcid.org/0000-0001-5979-3250>

²Associate Professor, Ondokuz Mayıs University, İzmir, Turkey, Faculty of Health Sciences, Head of Child Development Department, , Orcid İd: <https://orcid.org/0000000250272536>

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Karaoğlanoğlu Primary School, Karaoğlanoğlu, Girne, Cyprus, 99320 Headmaster Assistant, E-mail:

simenegeli@hotmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 05.06.2020, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 31.07.2020, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 31.08.2020, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 19.09.2020

Citing/Referans Gösterimi: Egeli, S., Barut, Y. (2020). The Problems of Foreign Students with Non-Native Turkish Language in School Environment., *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 2(3): 171-79

© 2020 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Özet:

Bu çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde resmi devlet ilkokulunda öğrenimlerine devam eden ve anadili Türkçe olmayan yabancı uyruklu öğrencilerin, okul ortamında yaşadıkları sorunları, sınıf öğretmenlerinin bakış açılarıyla ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim öğretim senesinde KKTC'de resmi devlet ilkokulunda çalışan 13 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma, nitel araştırma tekniklerinden durum çalışmasıdır. Çalışmada veriler, araştırmacılarca oluşturulan açık uçlu sorulardan meydana gelen yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Çalışmanın bulgularında öğrencilerin daha çok akademik başarısızlık, iletişim sorunları ve kültür farklılığı konularında sorunlar yaşadıklarına ulaşılmıştır. Sorunların çözümüne dönükse sınıf öğretmenlerince, okuma yazma kurslarının açılması ve Türkçesi iyi arkadaş desteği en çok vurgulanan önerilerdir. Yabancı uyruklu öğrencilerin yoğun olduğu okullarda öğrencilerin sisteme ve kültüre adapte olabilmeleri için, o ülkenin anadilinde ek ders saatleri yapılarak, o ülkenin anadili öğretilip, sonrasında öğrencinin kendi sınıf seviyesinden devamı sağlanabilir. Öğrencilerin zamanlarının büyük kısmını okulda geçirdikleri düşünüldüğünde Milli Eğitim Bakanlığına ve okullara bu anlamda büyük sorumluluklar düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Anadili Türkçe Olmayan Yabancı Uyruklu Öğrenci, Sınıf Öğretmeni.

Giriş

Türk eğitim sistemine yabancı uyruklu öğrencilerin giderek dâhil olmasıyla, yabancı uyruklu öğrenci gerçeği, eğitim boyutunda kendini hissettirmeye başlamış, kültürlerarası iletişim ve etkileşim de bu noktada kaçınılmaz olmuştur. Eğitim, kültürlerin korunması ve geliştirilmesinde yararlanılabilecek en önemli enstrüman olmasının yanında; ülkeler eğitimle kültürel değerlerini, milli kimliklerini yeni kuşaklara aktarmaktadır. Eğitimin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi, ilk önce kişiye kazandırılacak davranışların analiz edilip, istedik davranışların kazandırılmasıyla doğru orantılıdır. Yani uygun eğitim ortamının düzenlenmesi, öğrenciye davranış değişikliği konusunda doğru rehberlik yapılması, hedeflenen davranışların ne ölçüde gerçekleştiğinin sistematik ve güvenilir bir şekilde kontrol edilmesi gerekir (Uyar, 2007). Tarih boyunca, bireyle toplum arasında devamlı bir etkileşim hep olmuştur. Bugünse küreselleşme ile beraber sosyal ve kültürel iletişim bağlantıları ivme kazanmış durumdadır. Bu da pek çok alanda hem homojenleşmenin hem de heterojenliklerin artışı getirmiştir (Çalık ve Sezgin, 2005).

Yabancı uyruklu öğrenciler için ihtiyaca dönük program ve ders materyali bulunmaması, Türk eğitim sisteminde bu konuyla ilgili problemlerin yaşanmasını da kaçınılmaz kılmaktadır. Türkçe öğretimi programlarının yabancı öğrencilerin ana dillerine, yaşlarına, eğitim düzeylerine ve kültürlerine göre hazırlanmaması, yaşanan problemlerin başında gelmektedir. Buna ek olarak kullanılan teknik ve malzemelerin öğrencilerin gereksinimlerine cevap vermemesi ve birçok eksikğin olması da önemli bir problem kaynağı durumundadır (Er, Biçer ve Bozkırlı, 2012; Polat, 2012).

Eğitim olgusunun birbiriyle sürekli etkileşimde bulunan üç temel ögesi vardır. Bu üç temel öge; öğrenci, öğretmen ve program olarak ifade edilmektedir (Genç, 2005). İlköğretimin ilk beş yılında görev alan öğretmene sınıf öğretmeni denir ('TDK', t.y.). ya da ilköğretim kurumları 1. kademesinde çalışan öğretmendir sınıf öğretmeni (Genç, 2005). Diğer bir tanımda ise sınıf öğretmeni, kişinin bilişsel ve psikososyal gelişiminde

ciddi öneme sahip bir dönemde çocukları etkileyerek gelecek kuşakların bilişsel gelişimlerini besleyen, kişinin kendine, topluma ve dış dünyaya karşı tutumlarının çerçevesini çizen ve şekillendirmeye başlayan, gelecek kuşakların yaşam şeklini büyük oranda etkileyen iletişim, araştırma, analitik düşünme, sorun çözüme, yaratıcılık ve estetik yeteneklerinin gelişimini hızlandıran kişidir (Senemoğlu, 2003).

Okullarda, eğitim öğretim çalışmalarının sistemli ve sorunsuz bir şekilde yapılmasında öğretmenlere ve idarecilere ciddi görevler düşer. Farklı özellikteki (yaş, cinsiyet, kültür, ilgi, algı, sosyoekonomik durum vb.) öğrencilerin birlikte aynı çevrede bulunması beraberinde öğretmenleri ve yöneticileri bir takım problemlerle de karşı karşıya getirmektedir. Karşılaşılan problemlerden biri de, ülkelere yapılan göçten kaynaklı problemlerdir (Sarıttaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016).

Göç olgusu toplumsal bir hareket olmasına rağmen, ekonomik hayattan kültürel yaşama kadar çok daha geniş bir yelpazede, hayatın hemen hemen her alanına nüfuz eden ciddi değişim araçlarından biridir. Göç, 'mekan değiştirme eylemi' olarak ifade edilse de toplumsal yaşamın maddi, politik ve kültürel yapısıyla bağlantılı ve onu temelden etkileyen sosyal bir durum olarak da gerçekliğini göstermektedir (Sayın, Usanmaz ve Aslangiri, 2016). Göç eden aile çocukları, gerek göçten gerekse de göçün sonuçlarından etkilenir. Göçmen ailelerinin istihdamı, eğitimi, sağlıkları, barınmaları, toplumsallaşma ve güvenlik gibi birçok sorunu doğrudan çocukları ilgilendirmektedir. Göç edilen coğrafyada karşı karşıya kalınan problemler ve hayat şartları çocuklar adına da zor olmakta ve bu şartlar çocukları, göç edilen coğrafyada dezavantajlı bir duruma itmektedir. Göç eden ailelerin eğitim seviyelerinin düşüklüğü, maddi anlamda zorluklar yaşamaları, sosyal güvenlik gibi en temel haklarının olmayışı, kültürel farklılıklar gibi pek çok neden göçmen çocuklarının gittikleri coğrafyalarda uyum sağlamalarını zorlaştırmaktadır. Eğitim, göçmen çocuklarının yeni ülkelerindeki hayatları açısından ciddi bir faktördür. Bunlara ek olarak, göç eden insanlara ev sahipliği yapan ülkeler de gerek toplumsal gerekse ekonomik açıdan bu durumdan etkilenir. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken şey, değişik kültürlerden

gelen ve kişisel özellikler açısından farklılıklar sergileyen bu çocukların farklı oluşlarının değerlendirilerek, bu farklı oluşların eğitim sistemi üzerindeki zenginliğidir (Ereş, 2017). KKTC açısından baktığımızda ise KKTC'ye farklı ülkelerden devam eden göçün sonucunda meydana gelen çok kültürlülük, aslında her alanda olduğu gibi eğitimi de etkilemektedir (Özerem ve Takır, 2018).

KKTC'ye her geçen gün göç devam etmekte ve göç yolu ile gelmiş çocukların oranında da önemli artış görülmektedir. Değişmekteki dünyadaki hayat koşulları bu anlamda çok kültürlü eğitimi de şart kılmaktadır (Özerem ve Takır, 2018). Temel unsurun insan olmasını dikkate aldığımızdaysa, eğitim kurumlarında problemlerin yaşanması da doğal karşılanmalıdır çünkü bu problemlerin tam anlamıyla ortadan kaldırılmasıysa imkansızdır (Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016). KKTC, eğitim adası olma anlamında ciddi mesafeler almış bir ülkedir. KKTC eğitim sistemi 2018-2019 istatistiklerini incelediğimizde aslında eğitim kademelerinde öğrenimlerine devam eden yabancı uyruklu öğrenci sayısının azımsanmayacak oranda olduğunu görürüz. KKTC'nin, içinde yer aldığı coğrafyadan dolayı göçlerin artması olası görünmekte ve eğitim alanında da diğer alanlarda olduğu gibi birtakım tedbirlerin alınmasının önemi, KKTC eğitim sisteminin önünde duran ciddi bir sorun olarak da yerini almaktadır.

Genel olarak, okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve resmi özel eğitim merkezlerinde vatandaşlık düzeylerine göre öğrenci sayıları ve yüzdelik oranlarına baktığımızda; KKTC vatandaşı 34990 (%68), T.C. vatandaşı 13596 (%26) ve 3. ülke vatandaşı 3127 (%6)'dır.

Devlet okullarında, okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve resmi özel eğitim merkezlerinde vatandaşlık düzeyine göre öğrenci sayıları ve yüzdelik oranları ise; KKTC vatandaşı 26557 (%65), T.C. vatandaşı 12245 (%30) ve 3. ülke vatandaşı 2082 (%5)'dir. Devlet okullarında, okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve resmi özel eğitim merkezlerinde vatandaşlık düzeyine göre öğrenci sayıları ve yüzdelik oranlarına baktığımızda ise KKTC vatandaşı olmayan öğrenci sayısı 14327 öğrenci ile toplamda %35'dir.

Alan yazın tarandığında, KKTC'ye her ne nedenle gelmiş olursa olsun, ailesiyle beraber burada yaşamını sürdüren ve eğitimlerine devam eden, gerek ilkokul seviyesinde gerekse de daha üst kademelerde eğitim gören anadili Türkçe olmayan yabancı uyruklu öğrencilerle yapılan çalışmalar oldukça azdır. Bu çalışmanın amacı da, ilkokulda eğitimlerine devam eden anadili Türkçe olmayan yabancı uyruklu öğrencilerin, eğitimleri sürecinde yaşadıkları problemleri, sınıf öğretmenlerinin bakış açılarıyla ortaya koymak, çalışma bulgularının ve ortaya konulan önerilerin de KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığınca değerlendirilerek, göçle gelmiş anadili Türkçe olmayan yabancı uyruklu öğrenciler için ilerleyen süreçlerde yapılacak çalışmalarda yol gösterici olabileceği inancını taşımaktayız.

Yöntem

Çalışmanın Modeli

Anadili Türkçe olmayan yabancı uyruklu ilkokul öğrencilerinin okul ortamlarında karşılaştıkları problemler ve bu problemlerin çözümüne dönük önerilerini, sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla ortaya

çıkarmayı hedefleyen bu çalışmada, derinlemesine veri toplama, katılımcıların kişisel algı, deneyim ve bakışlarını görme, mevcut durumlarını anlama ve açıklamak için nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Kaynağını felsefeden ve psikolojiden alan olgu bilim deseni, farkında olunan fakat detaylı anlayışa sahip olamadığımız olgularla ilgili kişilerin ya da bir grubun yaşadığı tecrübelerin ifadesi söz konusu olabilmektedir. Araştırmanın modeli, nitel araştırma tekniklerinden tümevarım analiz modelidir. Nitel araştırma, bir konuda derinlemesine bilgi toplamayı içerir. Olaylar ile ilgili veriler, doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde sunulmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemiyle örneklem seçme yöntemi tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir ya da elverişli örnekleme tamamıyla mevcut, ulaşılması hızlı ve kolay ögelere dayanır. Nitel araştırmalarda çok kullanılan fakat kullanılması az istenen örneklem seçme işlemidir (Patton, 2005). Fakat dünyada ve KKTC'de yaşanan ve etkisini mart ayından bu yana devam ettiren ve okulların da kapalı olmasına neden olan Covid-19 salgını sebebiyle, ihtiyaç duyulan büyüklükteki örnekleme ulaşıncaya kadar en kolay ve ulaşılabilir deneklerden veri toplama yaklaşımı olan kolayda örnekleme yöntemiyle bu anlamda verilerin toplanması yoluna gidilmiştir. Çalışma grubunu 2019-2020 senesinde KKTC'de devlet ilkokulunda çalışan 13 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma gönüllülük esasına göre yürütülmüş olup, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerine ait demografik bilgilere baktığımızda 3 tane öğretmenin 1. sınıf öğretmeni olduğu, 3 tanesinin 2. sınıf öğretmeni olduğu, 2. tanesinin 3. sınıf öğretmeni olduğu, 3 tanesinin 4. sınıf öğretmeni olduğu ve 2 tanesinin de 5. sınıf öğretmeni olduğudur. Öğretmenlerin hepsi lisans mezunu olup, 10 tanesinin 10 yıl ve üzeri, 3 tanesinin 10 yılın altında meslek yaşamının olduğu ve toplamda da sınıflarında 50 yabancı uyruklu öğrencinin öğrenim gördüğüdür.

Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Olgu bilim çalışmalarında temel veri toplama aracıdır görüşme. Olgulara ait yaşantı ve anlamları ortaya koymak için görüşmenin çalışmacılara verdiği etkileşim, esneklik ve sondalarla irdeleme özelliklerinin kullanılması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada, verileri toplamak amacıyla araştırmacılarca yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve hazırlanmış olan görüşme formu iki öğretmene pilot olarak uygulanmıştır. Uygulama sonucundaysa soruların işlevsel olduğu görülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 2 bölümdür. Birinci bölüm, görüşmenin yapıldığı katılımcılara ait kişisel bilgilerle ilgili sorular, ikinci bölümdeyse yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları problemlerin sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla neler olduğu ve çözüm önerilerini içine alan sorulardır. Görüşme formunda 6 adet soru bulunmaktadır. Sorular alan-yazın taraması neticesinde ve elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmacılarca hazırlanmış ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları uygulanmadan önce de sorular; netlik, anlaşılır olma ve içerik açısından, eğitim bilimlerinden 2 uzmanca incelenmiştir. Uzmanların önerileri noktasında da görüşme sorularına son şekilleri verilmiştir. Katılımcılara sorulan sorular aşağıdaki gibidir:

1. Dil farklılığından dolayı öğrencilerinizin ne tür sorunlar yaşadığını düşünüyorsunuz?
2. Sınıfınızda öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerinizi sınıf ve okul ortamına alıştırmak için ne gibi oryantasyon çalışmaları yaptınız?
3. Genel olarak (Dil farklılığı sorunu hariç) yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunların neler olduğunu düşünüyorsunuz? (arkadaşlar, diğer öğretmenler, yöneticiler, ders, okul kuralları, kültür farkı vb.)
4. Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının çözümüne dönük okulunuzda ne gibi çalışmalar yapıldı?
5. Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının çözümüne dönük KKTC Milli Eğitim Bakanlığı ve okul düzeyinde neler yapılabilir?
6. Yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarıları ve okula uyumları noktasında velilerle ne tür görüşmeler yaptınız?

Uygulama Süreci ve Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış soruların öğretmenlere sorularak cevapların alınması ortalama 20-30 dakika aralığında sürmüştür. Pandemi sürecinden dolayı görüşmeler ancak öğretmenlerin okulda oldukları karne yazma döneminde gerçekleştirilebilmiştir. Veri analizinden önce

Bulgular

Tablo 1. Dil Farklılığından Dolayı Öğrencilerin Yaşadıkları Problemler

Katılımcı	Akademik Başarısızlık	İletişim Sorunları	Herhangi Bir Sorun Yaşamayanlar
K1		X	
K2	X	X	
K3	X		
K4	X	X	
K5		X	
K6	X	X	
E1	X	X	
K7	X		
K8	X	X	
K9	X	X	
E2	X	X	
K10			X
E3	X		

Tablo 1. yabancı uyruklu öğrencilerin dil farklılığından dolayı yaşadıkları sorunlara yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin görüşlerini özetlemektedir.

Tabloya baktığımızda, dil farklılığından dolayı katılımcıların 9'u akademik başarısızlık, 9'u da iletişim sorunlarının varlığından söz etmiştir. (E3) Dil farklılığından dolayı okuduğunu anlamada ve aktarmada sorunlar yaşıyorlar. (K1) Dil farklılığı olan öğrenciler

araştırmacılarca verilerin döküm dosyası hazırlanmış olup, sonrasındaysa tümevarım yoluyla analizleri yapılmıştır. Anahtar kavram listeleri karşılaştırılmış ve kategoriler oluşturulmuştur. Veriler kodlanırken kadın sınıf öğretmenleri için 'K', erkek öğretmenler içinse 'E' kodu kullanılmıştır. Araştırma grubunda bulunan her bir sınıf öğretmenine bir kod verilmiştir (K1, K2, E1, E2 gibi).

Veri Toplama Aracının Geçerlilik ve Güvenirliliği

Çalışmanın iç geçerliliği için verilerin analizi aşamasında elde edilen temalar hakkında eğitim bilimleri alanından uzman iki uzmandan yardım alınmıştır. Kodlama anahtarları ve görüşme dökümleri, araştırmacılar ve eğitim bilimleri alanında iki uzman tarafından "görüş birliği" ve "görüş ayrılığı" olan noktalar tartışılmış, gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Çalışmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır (Miles ve Huberman, (1994) akt. Duban ve Küçükylmaz, 2006). $R(\text{Güvenirlik}) = \frac{Na \text{ Görüş Birliği}}{Na \text{ (Birliği)} + Nd \text{ (Görüş Ayrılığı)}}$. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, çalışma adına 'güvenilir' kabul edilmekte olup, hesaplamaların sonunda araştırmanın güvenilirlik oranının %79 çıkması ile çalışmada ulaşılan sonuçlar, çalışma için güvenilir kabul edilmiştir.

hem arkadaşlarıyla hem de öğretmenleriyle iletişim sorunu yaşamaktadır.

(K2) Dil farklılığından dolayı anlatılanları anlamıyorlar. Onlar bir şey anlatmak istediklerinde ben de onları anlamıyorum. Okumayı öğrenmelerine rağmen, okuduklarını anlamıyorlar. Yazmada sıkıntı yaşıyorlar. Ben öğretmenleri olarak onlarla iletişim kurmakta ve onların dikkatini çekmekte zorlanıyorum.

Tablo 2. Yapılan Oryantasyon Çalışmaları

Katılımcı	Türkçesi İyi Arkadaş Desteği	Okulu Gezdirmek/Tanıtım	Yönergeleri İngilizceye Çevirme	Türkçe Kavrama Desteği	Anlam Desteği	Herhangi Çalışma Yapılmamıştır	Bir
K1	X						
K2	X	X					
K3			X				
K4							X
K5							X
K6	X						
E1	X						
K7		X					
K8					X		
K9		X			X		
E2							X
K10							X
E3	X						

Tablo 2. yabancı uyruklu öğrencilere dönük sınıf öğretmenleri tarafından yapılan oryantasyon çalışmalarının neler olduğunu özetlemektedir. Tabloya göz attığımızda, yapılan oryantasyon çalışmalarında ‘Türkçesi iyi arkadaş desteği’ ifadesinin 5 katılımcının görüşleri ile ilk sırada yer aldığıdır. (K6) Arkadaşlarının, onu da aralarına almaları için teşvik ettim. (K7) Okulun fiziksel

olarak tanıtımı yapıldı (okul binası ve çevresi gibi). Okul programı ve işleyiş hakkında bilgi verildi. Kurallar, temel ihtiyaçların nasıl karşılanacağı, nasıl iletişim kurulacağı konularında bilgilendirme yapıldı. (E2) Sınıfındaki yabancı uyruklu öğrenciler uzun süredir bu okulda olmaları, okul ortamına alıştıkları ve okulu yakından tanıdıkları için herhangi bir çalışma yapmadım.

Tablo 3. Genel Olarak Yaşadıkları Sorunlar (Dil Farklılığı Sorunu Hariç)

Katılımcı	Sorun Yaşamıyorlar	Kültür Farklılığı	Kendini Okula Ait Hissetmemek	Arkadaş İlişkileri	Okul Kuralları	Akademik Başarısızlık
K1	X					
K2		X			X	
K3	X					
K4	X					
K5	X					
K6				X		X
E1			X			
K7		X			X	
K8		X				
K9			X	X		
E2		X			X	X
K10		X				
E3		X				

Tablo 3. yabancı uyruklu öğrencilerin (dil farklılığı sorunu hariç) genel olarak yaşadıkları sorunlara yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin görüşlerini özetlemektedir.

Tabloya göz attığımızda, genel olarak yaşanan sorunlara baktığımızda ‘Kültür farklılığı’ ifadesi katılımcılarca en çok vurgulanan sorun olarak gözükmektedir. (E3) Özellikle kültür farklılığından dolayı sınıf içi ve dışında uyum sorunu yaşamaktadırlar. (K1) Yabancı uyruklu

öğrencilerin dil farklılığı hariç diğer unsurlar arkadaşlarıyla veya öğretmenleriyle sorun yaşadığını düşünmüyorum. Kültür farklılığının ilköğretim düzeyinde büyük sorunlar oluşturabilecek bir sebep olarak da görmüyorum. (E1) Kültürel ve aile yapısı olarak farklı olanların davranışsal olarak yaşadıkları sıkıntılar vardır. Kendilerini sınıfa ait hissetmeyip söz almakta, ön plana çıkmakta da zaman zaman çekinmektedirler. (K10) Genel olarak kültür farklılığı sorunu yaşanmaktadır.

Tablo 4. Sorunlara Dönük Okulda Yapılan Çalışmalar

Katılımcı	Herhangi Bir Çalışma Yapılmamaktadır	Okuma Yazma Çalışmaları	Kıbrıs Kültürü Tanıtımı
K1		X	
K2		X	
K3		X	
K4	X		
K5		X	
K6		X	
E1		X	
K7	X		
K8			X
K9		X	
E2		X	
K10	X		
E3	X		

Tablo 4. yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunlara yönelik olarak okulda yapılan çalışmalarını özetlemektedir. Tabloyu incelediğimizde, sorunlara dönük olarak yapılan çalışmaların 'Okuma yazma kursları' nın olmasının en çok tercih edilen yaklaşım olduğu görülmektedir.

(K9) İlk defa bu yıl bu çocuklar için öğleden sonra okuma yazma kursu açılmıştır. (E2) Okuma yazma öğrenip ilerlemeleri için okuma çalışmaları yapılmıştır. (K8) Okul genelinde değil ama sınıf genelinde Kıbrıs yemekleri, Kıbrıs kültürünü tanıtmaya dönük etkinlikler yapıyorum. (K6) Öğleden sonra yapılan eğitsel kol faaliyetlerine okuma yazma dersi de eklendi.

Tablo 5. KKTC Milli Eğitim Bakanlığı ve Okul Düzeyinde Neler Yapılabilir

Katılımcı	Türkçe Kursları	Oryantasyon Çalışmaları	Psikolojik Hazırlık	Genel Kurs
K1	X	X		
K2	X			X
K3	X			
K4				X
K5	X			
K6	X			
E1		X	X	
K7	X			
K8	X			
K9				X
E2	X			
K10	X			
E3	X			

Tablo 5. yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunlara yönelik olarak KKTC MEB ve okul düzeyinde neler yapılabilir sorusunu özetlemektedir.

Tablo 5 incelendiğinde, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığınca ve okullarda neler yapılabilir sorusuna katılımcıların büyük bir kısmının 'Türkçe kurslarının açılması' yönünde görüş bildirmiş olduklarını görebiliriz.

(E3) Milli Eğitim Bakanlığı bölgesel toplantılar gerçekleştirerek bu öğrencileri tespit etmeli ve gerekirse yabancı dil bilen öğretmenlerden destek alarak özel sınıflar oluşturabilir. (K4) Haftanın belirli günleri bu çocuklara kurslar düzenlenmeli. (K5) Okullarda bir dizi

hızlı öğrenme çalışmaları yapılabilir. (K2) Yabancı uyruklu öğrenciler okul ilk başladığında dil becerilerini biraz geliştirene kadar okul saatlerinde günde 1-2 saat kadar bu öğrenciler Türkçe dersi verilebilir. Öğleden sonra da kurslar açılabilir. (K7) Türkçe dersi ile ilgili özel bir çalışma ders saati uygulaması yapılabilir. (E1) Psikolojik olarak çocuğu hazırlamak, kazanmak ve doğru gelişim kaydetmesi için sürekli kontrol etmek, yönlendirmek gerekir. Anne babaların da Türkçe öğrenmeleri için kurslar düzenlenmeli. Çocukların daha görsel ve yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri dil etkinlikleri yapılmalı.

Tablo 6. Velilerle Yapılan Çalışmalar

Katılımcı	Velilerin Ev Ortamında Türkçe Konuşması	Türkçe Konuşan Arkadaşları İle Diyalog	Yaşlarına Uygun Aktivite	Türkçe Dersi Almaları	Genel Bilgilendirme	Bir şey Yapmadım
K1	X	X	X	X		
K2					X	
K3				X		
K4					X	
K5					X	
K6					X	
E1					X	
K7					X	
K8					X	
K9					X	
E2						X
K10					X	
E3				X		

Velilerle yapılan çalışmalar nelerdir sorusuna ise genel bilgilendirmenin yapıyor olması en çok vurgulanan yöntem olarak ifade edilmiştir. (E3) Özellikle Türkçelerini geliştirmek için neler yapılabilir üzerinde bilgi alışverişinde bulduk. (K4) Sürekli olarak iletişime geçilerek zorlandıkları konularda önce aile bilinçlendirilmiş ve daha sonra çocuğa nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda bilgi verilmiştir. (K5) Gerekli görüldüğünde veli aranarak, okula gelmesi istenir. Sorun olan konular veliye aktarılır, bilgi verilir. (K6) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileriyle her zaman iletişim içinde olur, yönlendirme yaparım. (K8) Sık sık bu çocukların

aileleri ile görüşüp onların da çocuklarının derslerinde yardımcı olabilecekleri konusunda konuşuyorum. Onların yaşadıkları ülkeye uyum sağlayıp, tarihini, kültürünü ve dilini öğrenmeye yönelik etkinliklere katılmalarını öneriyorum. Yaptığım etkinliklere onları da katmaya çalışıyorum ki kültürümüzü, dilimizi ve tarihimizi öğsinsinler. (K9) Sorun yaşayan çocuğun velisini okula çağırarak görüşürüm.

Tartışma

Çalışmanın bulgularına genel olarak göz attığımızda, dil farklılığından dolayı katılımcıların 9'u akademik başarısızlık, 9'u da iletişim sorunlarının varlığından söz etmiş, yapılan oryantasyon çalışmalarında 'Türkçesi iyi arkadaş desteği' 5 katılımcının görüşleri ile ilk sırada yer almış, genel olarak yaşanan sorunlara baktığımızda 'Kültür farklılığı' katılımcılarca en çok vurgulanan sorun olarak ortaya konmuş, sorunlara dönük olarak yapılan çalışmalara baktığımızda ise 'Okuma yazma kursları' en çok tercih edilen yaklaşım olarak ifade edilmiş, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığınca neler yapılabilir sorusuna katılımcıların büyük bir kısmı 'Türkçe kurslarının açılması' yönünde görüş bildirmiş, velilerle yapılan çalışmalar nelerdir sorusuna ise *Genel bilgilendirmenin* yapıyor olması en çok vurgulanan yöntem olarak ifade edilmiştir. Geride bıraktığımız son 10 senede Ortadoğu'daki politik durum zamanla daha gergin ve karışık hal almış ve coğrafya insanları kitleler şeklinde Türkiye'ye gelmiştir. Yoğunluğu giderek artan sığınmacı ve sığınma talebinde bulunan aile çocukları da yine politik baskı, çatışma ve maddi sıkıntılarla yüz yüzedir. Türkiye, uyguladığı açık kapı politikası ile mağdurlara yardım elini uzatmıştır. Bunların çocuklar için ortaya koyduğu problemlerin en önemlisiyse, eğitimidir (İmamoğlu ve Çalışkan, 2017). Türkiye'nin sığınmacı politikası da ister istemez KKTC'yi de yakından ilgilendirmektedir. Tabii ki KKTC'ye yalnızca Ortadoğu coğrafyasından göçle gelen sığınmacılar değil, dünyanın pek çok ülkesinden gerek üniversite eğitimi için gelen gençler gerekse de çalışmak için gelen insanlar ve onların aileleri de vardır. Bütün bu sosyal hareketlilik de beraberinde pek çok problemi de getirmektedir. Yapılan çalışmalara göz attığımızda, Takır ve Özerem (2019) çalışmalarında, rehber öğretmenlerin ve müdür yardımcılarının, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeye hâkim olamamaları kaynaklı, Türkçede kendini ifade etme ve arkadaşlıklarda sorun yaşama ve Türkçe verilen derslerde öğretimden uzaklaştıkları ve kültürel farklılıklardan dolayı da yabancı uyruklu öğrencilerin davranış ve değer yargılarında oldukça önemli farklılıklar olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Oryantasyon çalışmalarına dönük olarak da öğrenci ve veli görüşmeleri yaptıkları, okulun hem fiziki hem de sistemiyle ilgili bilgilendirmelerde buldukları, Türkçe dilini öğretmeye dönük kurslar açtıkları ve Türkçe kurslarının da önemine değinmişlerdir. Güngör ve Şenel (2018) çalışmalarında yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimlerinde yaşadıkları problemlerin ana noktasında, 'dil ve kültür farklılığı', 'temel dil becerileri', 'akademik başarısızlık' alt temalarını belirlemişlerdir. Galloway ve Jankins (2005) çalışmalarında Kalifornia ve Teksas'daki yabancı öğrencilerin en büyük sorunu olarak 'dil problemi' olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Tekir ve Özerem (2019) Avrupa harici ülkelerden gelen yabancı uyruklu öğrencilerin üniversitelerde yaşadığı sorunlardan biri de 'dil becerisi yeterliliği' olduğunu belirtmiştir (Nasrin, 2001). Kumcağız, Dadashzadeh, Alakuş, (2016) araştırmalarında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin yabancı uyruklu öğrencilerinin, sınıf kademelerine göre problemleri ortaya koymaya çalışmışlardır. Çalışmanın bulgularına göre 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin dili anlamakta zorlandığı ve problem yaşadıkları, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerininse dili kullanma yeteneklerinin zamanla ilerlediği bulunmuştur. Sosyal kültürel problemlerin sınıf seviyesi yükseldikçe

azalmasının sebebi olarak, öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe sosyal faaliyetlere katılımlarında, yabancı dille ilgili becerilerinin zamanla artışının etkisinden söz edilmiştir. Güngör (2015) ilkokullardaki yabancı uyruklu öğrencilerin problemlerine dönük çalışmada, dil ve kültür farklılığı sebebiyle öğrencilerin önceleri öğretmenlerini, arkadaşlarını ve etraflarındaki anlamakta zorlandığı sonucuna ulaşmıştır. Alyılmaz, Biçer, Çoban (2015) Kırgızistanlı öğrencilerle yaptığı çalışmada öğrencilerin, Türkçe'nin kendi dillerine benzer olmasından dolayı öğrenmekte zorlanmadıkları ancak önceleri anlama ve anlatmada sorunlar yaşadıklarını söylemişlerdir. İmamoğlu ve Çalışkan (2017) etnik çatışma sebebiyle mecburen ülkelerinden ayrılmak durumunda kalan savaş mağduru sığınmacı aile çocuklarının eğitimleriyle ilgili öğretmen görüşlerini değerlendirdikleri çalışmalarında, Türkiye'de kamp dışı eğitime ait bir boşluk ve düzensizlik olduğu ve dil problemi yaşamaları sebebiyle kaliteli bir eğitimi sağlamadığını ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerin, bu öğrencilerin eğitiminde zorlandıkları ve acil çözüm stratejilerinin oluşumuna dair beklentilerini ortaya koymuşlardır. Taştan ve Celik (2017) çalışmalarında Suriye ve Irak gibi savaşın olan coğrafyalardan Türkiye'ye gelmeye mecbur kalan yabancı uyruklu çocukların, dil ve iletişim sorunlarından, kültürel farklılıklardan, dolayı bir takım sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Şahin ve Demirtaş (2014) çalışmalarında yabancı uyruklu öğrencilerin önde gelen problemlerinin içinde dil probleminin olduğunu ortaya koymuşlardır. Sarıkaya (2014) çalışması Belçika Flaman coğrafyasında Türk öğrencilerin yaşadıkları problemlerdir. Çalışmada Belçika Flaman coğrafyasında yaşayan Türk öğrencilerin öğretim diline hakim olamamaları sebebiyle özellikle akranları ile iletişimde zorlandıkları bulunmuştur. Polat (2012) çalışmada öğretmenler, öğrencilerin dil problemleri sebebiyle ya da Türkçeyi tam anlayamamaları sebebiyle; anlama, uyum, iletişim, kendini ifade noktalarında sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgular da bizim çalışma bulgularımızla örtüşmekte ve bulgularımızı destekler niteliktedir. Çalışmamızda dil sorunu harici yaşanan sorunlardan bir diğeri de kültür farklılığından dolayı yaşanan sorundur. Yang (2006) İngiltere'de öğrenim gören on iki Çinli öğrenci ile yaptığı çalışmada, yabancı öğrencilerin yaşadığı en önemli problemin sosyal kültürel uyumun olduğu yönündedir. Karaoğlu (2007) çalışmasında kültürel çeşitlilikler arttıkça, uyma davranışının olumsuz etkilendiği, kültürel benzerlikler arttıkça öğrencilerin içinde yaşadıkları kültürü benimseme oranlarının arttığını ortaya koymuştur. Özçetin (2013) Türkiye'de üniversite öğrenimi yapan yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları problemler ve sosyal uyumlarını etkileyen etmenleri incelediği çalışmasında, problem alanlarından biri olarak kültürel farklılıklardan dolayı yaşanan problemleri tespit etmiştir. Bu çalışma bulguları da bizim çalışmamızla bulgularımızla örtüşmektedir. Delen ve Erçoşun (2019) çalışmalarında öğretmenlerin, yabancı uyruklu öğrencilerin istenmeyen davranışlarına dönük olarak veli ile işbirliği yapma, öğrencileri ortak etkinliklere dahil etme gibi yöntemleri tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Bu bulgular da bizim çalışma bulgularımızda yer alan Türkçe bilen arkadaş desteği, kültür tanıtımı gibi yapılan uygulamaları destekler niteliktedir. Doğdukları büyüdükleri ülkelerden bambaşka coğrafyalara göç etmek zorunda kalan yabancı uyruklu öğrencilerin, yeni bir eğitim sistemi ve kültür

yapısıyla karşı karşıya kalması gerçek manada oldukça zor bir durumdur. Bir de bu öğrencilere geldikleri ülkelerin gerek dil gerekse de kültürleri ile ilgili gerekli oryantasyon çalışmaları yapılmadığında akademik anlamda eğitim sisteminde başarıyı yakalamaları ya da yaşamlarını sürdürmek zorunda oldukları sosyal çevreye ve kültüre uyumları noktasında önemli problemlerle karşılaşmaları oldukça yüksek olacaktır. Bu öğrencilerin sorunları ile yakından ilgilenilmemesi beraberinde bambaşka sorunları da getirebilecektir. Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların sebep olabileceği başka sorunlar KKTC eğitim sisteminin bir gerçeği halini almadan önce tedbirlerin bir an önce alınması önemli gözükmektedir. Göçlerin önceleri geçici olduğu düşünülmüş fakat bugün tam anlamıyla olmasa bile kalıcı ya da uzun süreli olacak gibi gözükmektedir. Uygulanmakta olan mevcut politikaların yetersizliği ortadadır. Yabancı uyruklu öğrenciler ile ilgili eğitim sisteminde uzun soluklu hedeflerin ortaya konması artık zorunluluktur. Doğdukları coğrafyaları bırakarak farklı bir ülkeye gitmek mecburiyetinde kalanlar içinde mağduriyet en fazla çocukları vurmaktadır. Çocukların eğitimlerini sekteye uğratmamak bu noktada oldukça önemlidir. Eğitimin, bir milletin kimliğini oluşturma ve birey yetiştirmede önemli bir araç olduğu ise asla unutulmamalıdır.

Öneriler

Yabancı uyruklu öğrencilerin yoğun olduğu okullarda öğrencilerin sisteme ve kültüre adapte olabilmeleri için o ülkenin anadilinde ek ders saatleri yapılabilir. Öğrenciler sisteme dahil edilmeden önce, o ülkenin anadili öğretilip, sonrasında öğrencinin kendi sınıf seviyesinden devamı sağlanabilir. Öğrencilerin zamanlarının büyük kısmını okulda geçirdikleri düşünüldüğünde Milli Eğitim Bakanlığına ve okullara bu anlamda büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğrencinin kültürünü tanımaya çalışmak, aynı zamanda o ülkenin kültürünü tanıması için yabancı uyruklu öğrencilerle ve aileleri ile kültürleri kaynaştırıcı etkinlikler yapmak faydalı olabilir. Yabancı uyruklu öğrenci velileri ve çocuklarla yapılacak çalışmalarla da sisteme dair aksayan yönlerin tespiti, ailelerin ve çocukların yaşadıkları sorunlara dair araştırmalar ada

genelini kapsayacak şekilde daha büyük örneklem gruplarıyla yapılabilir. Çalışmada kolayda örnekleme yöntemi ile örneklem seçme yöntemi tercih edilmiştir. Covid-19 salgını sebebiyle, ihtiyaç duyulan büyüklükteki örnekleme ulaşmaya kadar en kolay ve ulaşılabilir deneklerden bu anlamda veri toplanmıştır. Ancak pandemi süreci bittikten sonra konuyla ilgili KKTC’de daha genellenebilir sonuçlara ulaşmak için örneklem seçiminde olasılıklı teknikler kullanılabilir.

Beyannameler

Etik Onayı ve Katılım Onayı

Çalışmamızın uygulanma izni İOD.0.00-006-20/E.2755 sayı numarası ile KKTC Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi tarafından verilmiştir.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Mevcut çalışma sırasında kullanılan ve / veya analiz edilen veri kümeleri, makul talep üzerine ilgili yazardan temin edilebilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

SE çalışmanın konsept/ tasarım, veri toplama, veri analizi, taslak olarak makaleyi oluşturma bölümlerinde aktif görev almıştır. MBÖ çalışmanın konsept/ tasarım, veri toplama, veri analizi ve taslak olarak makalenin oluşturmaya katkı koymuştur. Tüm yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Teşekkür

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları uygulanmadan önce soruları açıklık, anlaşılabilirlik ve içerik açısından inceleyen, Lefke Avrupa Üniversitesi Dr. Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi Dekan Yrd. ve PDR öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. F. Sülen Şahin Kırpalı’ye, verilerin analizinde görüşme dökümlerini inceleyen ve geri dönütlerini paylaşan Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğr. Gör. Süleyman Aksu’ya teşekkür ederim.

Kaynaklar

Alyılmaz, S., Biçer, N. ve Çoban, İ. (2015). “Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkçe ve Türkiye’ye yönelik görüşleri”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 328-338. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>

Çalık, T. ve Sezgin F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 7(20), 441-453. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>

Delen, A. ve Erçoşkun, H.M. (2019). Yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu ilkokullarda istenmeyen öğrenci davranışlarının nitel açıdan incelenmesi. *Milli Eğitim*, 48(223), 299-322. Erişim adresi: <https://atif.sobiad.com/>

Duban, N. ve Küçükylmaz, E. A. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi özyeterlik inançlarının artırılabilmesi için alınacak önlemlere ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 2. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>

Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı K. Ç. (2012). Yabancılarla Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1, 51-69. Erişim adresi: <http://www.tekedergisi.com/>

Ereş, F. (2017). Türkiye’de göçmen eğitimi sorunsalı ve göçmen eğitiminde farklılığın yönetimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 17-30. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/>

Galloway, F. J. ve Jenkins R. J. (2005). “The adjustment problems faced by international students in the United States: A comparison of international students and administrative perceptions at two private, religiously affiliated universities.” *NASPA Journal*, 42(2). Erişim adresi: <https://www.tandfonline.com/>

Genç, S.Z. (2005). Sınıf öğretmeni yetiştirme meselemiz. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>

Güngör, F. (2015). *Yabancı uyruklu ilkököl öğrencilerinin eğitim-öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Güngör, F. ve Şenel, E. A. (2018). Yabancı uyruklu ilkököl öğrencilerinin eğitim öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2), 124-173. DOI: 10.18039/ajesi.454575

İmamoğlu, H. V. ve Çalışkan, E. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin devlet okullarında ilkököl eğitimine dair öğretmen görüşleri: Sinop ili örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 529-546. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>

Karaoğlu, F. (2007). *Yabancı uyruklu öğrencilerde uyma davranışı: TÖMER örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KKTC MEB (t.y.). 2018-2019 Eğitim istatistikleri yıllığı. Erişim adresi: <http://eohd.mebnet.net/>

Kumcağız, H., Dadashzadeh, R. ve Alakuş, K. (2016). Ondokuz Mayıs üniversitesindeki yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları sorunları. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 37-50. DOI: 10.7822/omuefd.35.2.3

Özçetin, S. (2013). Yüksek öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanından ulaşılmıştır.

Özerem, A. ve Takır, A. (2018). *Yurtdışından göç etmiş yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimsel sorunlarına yönelik öğretmen görüşleri*. CYICER 2018 7. Uluslararası Kıbrıs Eğitim Araştırmaları Konferansı: Bildiriler. 7-9 Haziran 2018: KKTC.

Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.

Polat, F. (2012). *Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Sarıkaya, H.S. (2014). Belçika Flaman bölgesi eğitim sisteminde Türk kökenli çocukların yaşadığı temel eğitim sorunlarının incelenmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8. 246-260. Erişim adresi: <https://www.academia.edu/>

Sarıtaş, E., Şahin, Ü. ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 208-229. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>

Sayın, Y., Usanmaz, A. ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1-13. Erişim adresi: <http://earsiv.kmu.edu.tr/>

Şahin, M. ve Demirtaş, H. (2014). Üniversitelerde yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim*, 204. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>

Senemoğlu, N. (2003). "Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme uygulamaları, sorunlar, öneriler". *SDÜ Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5,154-193.

Takır, A. ve Özermen, A. (2019). Göçle gelen yabancı uyruklu öğrencilerin okul ortamında karşılaştıkları sorunlar. *Folklor/edebiyat*, 25(97-1). DOI: 10.22559/folklor.972

Taştan, C. ve Celik, Z. (2017). *Türkiye’de Suriyeli çocukların eğitimi: Güçlükler ve öneriler*. Ankara:Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Türk Dil Kurumu (TDK). Sınıf öğretmeni. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.

Uyar, Y. (2007). *Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yang, H. (2006). *Understanding experiences of being a Chinese overseas student in the United Kingdom: Learning, culture and identity*. In “Ways of knowledge and doing”, Student Conference, University of Birmingham.

Yıldırım ve Şimşek, (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.